

Votre Programme Matmidim

Semaine du 7 au 11 janvier 2024

Souguia n°116

ת"ס

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Adam Hamazik Béoness (3)

Pirouch des Ah'aronim - Gueder

Léilouy Nishmat

Rav Avraham ben Sultana et Esther bat Maha

Pour la santé de

Esther bat Rakheli

matmidim.com

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. פי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

Après avoir vu la Mah'loket Richonim entre Tosfot et Ramban si les dommages sont exonérés dans les cas de Oness Gamour, nous tenterons de développer le concept qui les opposent.

Il faudra expliquer pourquoi la règle de Anouss Rah'amana Patrei (exonération dans les cas de force majeure) n'est pas appliquée dans Adam Hamazik.

De plus il faut comprendre si le Din de Adam Hamazik est lié au fait que son action a été défaillante ou bien s'il se situe dans les lois du Chomer défaillant.

Enfin dans la Chita du Ramban qui impose l'exonération même en cas de Oness Gamour, nous devons établir :

- dans le cas où l'on exonère le Mazik si quelqu'un a posé ses Kelim après que le premier est allé dormir, le Din change-t-il si ces Kelim appartiennent à un tiers ?

- Y a-t-il un niveau de Oness élevé (où le Mazik n'aurait rien pu faire pour sauver) où le Ramban est d'accord d'exonérer ?

- comment expliquer l'exonération du boucher qui a abîmé la viande alors qu'il n'y a pas eu de faute du Nizak ?

Bon Limoud sur Matmidim !

Programme du dimanche

רשימות שיעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת בבא קמא דף כו עמוד א

א] משנה. אדם מועד לעולם. בדין אדם מועד באונס, מצויות בראשונים שלש שיטות: א) שיטת התוס' (לקמן כז: בד"ה ושמואל אמר) שאדם המזיק חייב באונס כעין אבידה ופטור באונס כעין גניבה ובאונס גמור; ב) שיטת נ"י שאדם המזיק פטור באונס גמור ובשאר האופנים חייב; ג) שיטת הרמב"ן (בחידושי לב"מ דף פב ב) שאדם המזיק חייב באונס גמור.

לשם ביאור המחלוקת עלינו לחקור אם המחייב של אדם המזיק הוא ביטול חובת השמירה המוטלת עליו כעין חובת השמירה המוטלת על בעליהם של ממון המזיק או שהמחייב באדם המזיק הוא מעשה הנזק שעשה. לתוס' המחייב הוא ביטול חובת השמירה ולכן פטור באונס כעין גניבה כי באופן הזה אין להאשימו בביטול חובת שמירה. מאידך הרמב"ן סובר שהמחייב הוא מעשה הנזק ולכן גם אדם המזיק באונס גמור חייב מאחר שעשה מעשה נזק.

שיטת הנ"י מתבארת בא' משתי דרכים. י"ל שסובר שהמחייב באדם המזיק הוא ביטול חובת השמירה אך לנ"י יש שיעור אחר מתוס' ואף באונס כעין גניבה יש הפרת חובת השמירה המחייבת את אדם המזיק. אולם באונס גמור במקום שאין ביטול לחובת השמירה אדם המזיק פטור. א"נ לדעת הנ"י המחייב באדם המזיק הוא מעשה הנזק, אך באונס גמור פקעה חלות מעשה המזיק וכדכתיב ולנערה לא תעשה דבר. ומנ"י משמע כפירוש השני הזה.

מאידך לרמב"ן מעשה מזיק באונס נחשב למעשה מזיק ולכן הרמב"ן מחייב את המזיק באונס לשלם.

ב] עכשיו נעיין בדיונים של התוס' והרמב"ן. התוס' מביאים ראייה מהירושלמי ב"ק פ"ב בענין שנים שהלכו לישון והזיקו זה את זה שמבואר בירושלמי שאותו שיטת תחילה והזיק לשני הבא אצלו לישון פטור. מוכח שמזיק באונס פטור. ע"ז השיב הרמב"ן שהניזק גרם שיוזק ולכן המזיק פטור, וז"ל דהתם משום דשני פשע בעצמו עכ"ל, ודומה למססה כלב בעצמו שבעל הכלב פטור (למעלה כד ב). כמו"כ הביאו התוס' ראייה לשיטתם מבעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון שאם עמד בעל חבית ונשברה חבית בקורה שפטור. גם זאת דוחה הרמב"ן שכן הניזק פשע ובעצמו גרם לנזק ולפיכך המזיק פטור. אותה מחלוקת מצויה גם בנוגע לדין אין דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים (כז ב) שלתוס' פטור מפני שהוא אונס כעין גניבה ולרמב"ן פטור משום שהניזק גרם את הנזק לעצמו.

התוס' הביאו עוד שתי ראיות ממעביר חבית ממקום למקום ושברה שפטור (ב"מ דף פב ב) ומטבח אומן שקלקל שפטור (לקמן צט ב). אשר לאלה השיב הרמב"ן וז"ל שאין באומן הטועה במלאכתו משום מזיק עכ"ל. מסתבר שכוונתו שזכות האומן לעסוק במלאכתו מפקיעה את השם מזיק ממעשיו. וניתן להוסיף שהמחייב דמזיק לרמב"ן תלוי במעשה העבירה - כי המזיק עשה עוול לניזק. וסובר שעבירה באונס שמה עבירה, אלא שאונס פטור מעונשי גופו ולא מתשלומי ממון דמזיק. ברם כשעסק אומן במלאכתו והזיק ליכא עבירה ועוול כי התעסק ברשות והתכוון לטובת הניזק, וכשאין עבירה מזיק פטור מתשלומי נזק. ולפי"ז יתכן שאם קטן יזיק יהיה פטור מלשלם אפילו כשיגדל כי אין במעשיו חלות מעשה איסור. (עיין בשיעורים לדף ב א).

לרמב"ן מעשה אונס נחשב למעשה גברא ולמעשה עבירה אלא שיש חלות פטור בנוגע לעונשי הגוף. לעומת זאת יתכן שלנ"י אונס גמור פטור מחיוב מזיק כי לדעתו מעשה אונס אינו מעשה גברא כלל, ולכן אונס פטור מחיובי מזיק. [...]

Programme du lundi

רשימות שיעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת בבא קמא דף כו עמוד א Facultatif

ג] **שיטת הרמב"ם** בנוגע לאדם המזיק באונס היא לכאורה כ"י שאונס גמור פטור ובשאר האופנים אדם המזיק חייב. וז"ל בפ"ו מהל' חובל (הל"ד) היה עולה בסולם ונשמטה שליבה מתחתיו ונפלה והזיקה כו' היתה חזקה ומהודקת ונשמטה או שהתליעה הרי זה פטור שזו מכה בידי שמים היא וכן כל כיוצא בזה עכ"ל. המלים "מכה בידי שמים" מורות על אונס גמור ובכה"ג פטור - והיא כשיטת נ"י. אך בפ"א מהל' חובל ומזיק (הלי"א) פסק הרמב"ם וז"ל אדם מועד לעולם בין שוגג בין מזיד בין ער בין ישן כו' בד"א שהישן חייב לשלם בשנים שישנו כאחד ונתהפך אחד מהן והזיק את חברו או קרע בגדו, אבל אם היה אחד ישן ובא אחר ושכב בצדו זה שבא באחרונה הוא המועד ואם הזיקו הישן פטור. וכן אם הניח כלי בצד הישן ושברו פטור שזה שהניחו הוא המועד שפשע עכ"ל. בנוגע לפטור הישן שהזיק לשני ששכב בצדו מבואר ברמב"ם שהוא משום שהשני "הוא המועד", כלומר, שהשני גרם לעצמו שיוזק. והיא דעת הרמב"ן שאפי' יזיק אדם באונס גמור חייב אבל לא כשהניזק יגרום לעצמו שיוזק. ותימה שהרי הרמב"ם בפ"ו פסק כמו הנ"י שאונס גמור שהזיק פטור ולמה איפוא נימק את פטור הישן כהרמב"ן שפטור משום שהניזק גרם לעצמו, וצע"ג.

אבן האזל הלכות חובל ומזיק פרק ו הלכה א

[א] המזיק ממון חברו חייב לשלם נזק שלם בין שהיה שוגג בין שהיה אנוס הרי הוא כמזיד, כיצד נפל מן הגג ושבר את הכלים או שנתקל כשהוא מהלך ונפל על הכלי ושברו חייב נזק שלם שנאמר ומכה בהמה ישלמנה לא חלק הכתוב בין שוגג למזיד.

כתב המ"מ וכבר כתבתי (ה"א) [פ"א] דאונס גמור כתבו שהוא פטור והרב לא חילק. ותמה ע"ז הכ"מ דהא כתב הרמב"ם בהל' ד' היה עולה בסולם ונשמטה שליבה מתחתיו דאם היתה חזקה ומהודקת ונשמטה או שהתליעה ה"ז פטור, וכן כתב שם המ"מ בעצמו וז"ל והטעם שיהיה פטור לדעת הרב מפני שהן אונסין גמורין ואין רוח שאינה מצויה אונס כל כך.

והנראה בזה דהנה הרמב"ם כתב ונשמטה שליבה והזיקה והטור הביא דברי הרמב"ם וכתב ונפל והזיק והתוס' במכות דף ז' כתבו דגבי גלות צ"ל שהשליבה נפלה והרגה ע"ש ולכן אפשר לומר דבאמת לא חילק הרמב"ם בין אונס גמור אבל כל זה היכי דהזיק בעצמו, אבל היכי דלא הזיק בעצמו רק שעל ידי שעלה נשמטה השליבה והזיקה, וכיון שלא היה ראוי שתשמט לא חשבינן זה למעשה שלו וכמש"כ הרמב"ם שזו מכה בידי שמים הוא, ויש להוסיף לבאר זה עפ"מ שכתבנו בפ"ג מה' נז"מ דטעמא דנפל לבור שור פקח ביום דפטור הוא, משום דכיון דלא היה ראוי שיפול, הוי כמו דין מה דבעינן אומדנא דבי דינא אם היה ראוי להזיק. וה"נ גבי בור צריך שיהיה ראוי ליפול בבור, והוכחתי מדברי הרמב"ם דבג' מקומות כתב שזה כמו אונס גבי דין אומדנא וגבי דין בור ט' וגבי שור פקח שנפל לבור, ע"ש שבארתי בארוכה, ולכן היכי דע"י מעשיו נפל דבר אחר והזיק כיון שלא היה ראוי שיפול ע"י מעשה זה. אמרינן דהוי כמו שלא נעשה ע"י מעשיו, ואף דגבי אומדנא הוא על מה שהזיק בעצמו. התם הוא משום דעיקר ההכאה לא היתה ראויה להזיק, דאמרינן דהוי כמו שלא ניזק מהכאה זו. ולכן גם היכי שאנו צריכים לדון על מה שעלה על השליבה כיון דלא היתה השליבה ראויה להשמט מדריסתו אמרינן דהוי כמו שלא עשה זה. אבל היכי שנפל בעצמו והזיק אין אנו מחייבין אותו על דריסתו אלא על מה שהזיק אותו בפועל. ובזה אמרינן דאדם המזיק חייב גם באונס. רק דכתב הרמב"ם דזהו דוקא ברשות הניזק. והיינו כשאין לו רשות ליכנס שם דכיון דלא היה לו רשות על עיקר כניסתו לא נפטר משום אונס.

ובזה מבואר דלא תיקשי דהא בריש המניח פריך הגמ' בפשיטות אנוס הוא. ואונס רחמנא פטריה משום דהתם מיירי ברה"ר ואין כאן פשיעה כלל. אבל בנכנס לרשות הניזק חייב אף באונס משום דכניסתו

פשיעה. ומבואר דלא תיקשי מכל הראיות שהביאו בתוס' בריש המניח. דסוגיא דריש המניח הא מיירי ברה"ר, וכן הא דהניח להם אביהם פרה שאולה הא היה אצלם ברשות. וכן מה דאיתא בירושלמי דאנתו שישן ראשון פטור אם הזיק לשני הבא אצלו אפשר נמי דמיירי ברשות שניהם. ואפשר דהתם אפי' ברשות השני פטור הראשון. דהשני ששכב אצל הישן בעצמו גרם, והא דבעל הבית ראשון הא מיירי נמי ברה"ר כדתן שלזה רשות להלך וכו', ועוד דהתם בעל חבית גרם בעמידתו וע"ש בתוס' ד"ה והא הכא, והא דהמעביר חבית ממקום למקום הא הוי נמי ברשות. עכ"פ בהזיק בחצר הניזק שלא ברשות לא מצאנו הוכחה דאדם המזיק פטור באונס, ושפיר יש לומר כדברי המ"מ דהרמב"ם לא חילק בזה:

Programme du mardi

השגת הראב"ד המוסר בהמתו לשומר חנם וכו' השומרים פטורין והבעלים חייבין. א"א לא מתוקמא הא אלא בכדי שידע כענין שאמרו בבור של שני שותפין ואפ"ה לא מיחוור דלא דמיא שמירת שומר דאית ליה זמן קצוב עד כמה הוא חייב לשמרו לשותפין דכל חד וחד מיחייב בשמירתו לעולם הילכך שומר לעולם חייב אם לא שמרו כראוי ואם שמרו כראוי ויצא והזיק חזר השומר לחיובו בכדי שידע ובעלים פטורין אלא ש"ל לעולם אין הבעלים ניצלין מיד הניזק והם ידונו עם השומר ואם יש זמן לשמירתו יחזרו הבעלים על השומר ואם כלתה שמירתו פטור והבעלים חייבים.

רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק ד הלכה ד

המוסר בהמתו לשומר חנם או לנושא שכר או לשוכר או לשואל נכנסו תחת הבעלים ואם הזיקה השומר חייב, במה דברים אמורים בזמן שלא שמרוה כלל אבל אם שמרוה שמירה מעולה כראוי ויצאת והזיקה השומרין פטורין והבעלים חייבין אפילו המיתה את האדם, שמרוה שמירה פחותה אם שומר חנם הוא פטור ואם שומר שכר או שוכר או שואל הוא חייבין.

א י ש עה

איו בעל השורים לא חכפת לן בזה דלפטר לעשות שומר גם על חפץ חצרו כדאשכחן בשומר שמסר לשומר דאפי' למאן דחשיב ליה פשיעה מ"מ השומר שני חשיב שומר והכא לא עשאו שומר על כל המאורעות אלא על מאורע אחת של חזק שירו, [וכדין חייב נזקין ולא כדון שומרים להפטר בשבועה] וכשלא שמר הוא מתחייב לבעל השור או לניזק, ולא עוד אלא הבעלים גיפ' חייבו משום שהחורה עשאהו שומר על שור הניזק שלא יזקק משורו, והרי אילו לא שמר שורו דק נעל דלת בפני שור הניזק שלא יוכל שור המזיק להגיע אליו ויפול גדר צרות שאינו מלוי' צמוד פטור דהרי שמר שור הניזק, וכשנעל בפני שור המזיק זה נעילה בפני שור הניזק, ולפי' בעלים הממנים שומר הו"ל שומר שמסר לשומר אלא שהחורה נתנה לו רשות לזה, אע"ג דשומר אי אפשר לו למסור לשני ולהפטר [וזו לדעת הר"מ לק' ס"ק י"ז ולדעת הראב"ד צלחת שומר ובעלים שוין].

חזון בבא קמא סימן ז

י הראב"ד בה"ש צפ"ד יח' י"ג ה"ד כתב דאם שמר השומר שמירה מעולה ויזלה וידע הבעלים ולא שמר והזיקה פטור דכיון דמסרה לשומר איפטר הבעלים וסו"ס אלא ש"ל לעולם אין הבעלים נזקין מיד הניזק הם ידונו עם השומר כו' ונראה דגלג ידעו הבעלים לא נסתפק הראב"ד דבזה הבעלים פטורים ויהמת אונס שאין דרך בן דעת לפשוט וכמ"כ לעיל [כבר סתרו זה שם] אלא דבידעו הבעלים שיזלה אפילו גם השומר ידע ואפשר לחייב גם השומר מ"מ הפטר לתביע גם מהבעלים, וכמ"כ בשלח ידע השומר דהבעלים חייבין, והנה אם ידע גם השומר והניזק גבה מן הבעלים חוזר הבעלים וגובה מן השומר וכמ"כ הראב"ד ויש לעי' צמחי משתעבד השומר להשיב לבעלים כיון דאין חורה שומרים לחייב את השומר צמח שמפסיד הבעלים צמח השור וכמ"כ לעיל, [והראב"ד איירי אפי' צמיע שאין חזק גוף השור אלא שמעלם מכיסו] ו"ל דהבעלים צאים על השומר מדין פורע חובו של חצרו ואע"ג דהתם פטור כדאיתא בס"י קמ"ה הכא כיון דנפרעו הבעלים בעל כרחו בשביל השומר והשומר חייב מן הדין לריך לשלם מה שגבה ומה שחסר חצרו בשבילו, ואפשר דלעולם חייב השומר מדין שומרים שגעשה שומר על כל השורים שבעולם לשמורם שלא יזקו משיר פלוני אף שהבעלים

א י ש

שהזיק את זה שבה אללו משום אונס גמור, ואפשר דיש לו ליזכר במקום דלפטר שיצוא אללו, אלא משום דזו פשיעת הניזק אי"ל ליזכר בזה וחשיב אונס גמור.

בבא קמא סימן יא

ובעיקר דברי רמב"ן נראה דמודה דבאונס גמור פטור אדם המזיק, אלא כל שאפשר ליה ליזכר חשיב אדם המזיק אף שהזקק אינו מלוי כלל, יכדאמר בגמ' כ"ה צ' ואונס רחמנא פטרי, וכמו שהוכיחו תו' י"הייח להם אציהם פרה שאילה ועצוחה, מיהו לפי' יש לפטור וכן

חזון

Programme du mercredi

ש ש

בבא קמא - פימן טו

דרך

בדין אדם המזיק באונס גמור

הגרש"ז ברוידא [ראש ישיבת חברון]

וצ"ל דס"ל לתוס' דמה שתלה הירושלמי טעמו לפטור את הראשון משום שהשני "הוא המועד", כוונתו דמהאי טעמא נחשב הראשון לאונס גמור (ויתבארו הדברים לקמן בסמוך). ולדעת ה"ה צ"ל הראשון אינו אונס גמור, אלא הוי אונס כעין אבידה, וכמו ברוח שאינה מצויה (עי' תוס' כ"ז, ב' ד"ה ושמאל וברמב"ם שם הי"ב), דאל"כ מדוע באמת לא פטר הירושלמי את הראשון מטעם אונס גמור, הא לדינא מודה ה"ה לתוס' דאונס גמור פטור, ובע"כ דלא חשיב אונס גמור.

ועלה לנו בזה מחלוקת תוס' וה"ה, דלתוס' אלמלא שהראשון חשיב אונס לא היה נפטר משום ד"הם גרמו לו", ולה"ה גם אם הראשון אינו חשוב אונס ודין אדם המזיק לו, יש לפוטרו בשל מעשי השני.

ובביאור מחלוקתם נראה, דהתוס' סבורים ד"הם גרמו לו" אינו מספיק לפוטרו מכל וכל, דסו"ס אף הוא גרם להזיק, ולכה"פ הוי כשנים שהזיקו דשניהם חייבים, ובע"כ דהראשון פטור מצד עצמו, דחשיב אונס גמור. וה"ה סבור שכיון ש"הם גרמו לו", והם בני דעת והראשון עתה אינו בדעתו, דין הוא שמעשה ההזיק יזקף עליהם ולא על הראשון, ומש"ה אף אי נימא שהראשון אינו חשוב אונס גמור, או שבאונס גמור חייב, מ"מ כאן יש לפוטרו.

ב"ק ד', א': "אדם דרכו להזיק, בישן. ישן דרכו להזיק, כיון דכייף ופשיט אורחיה הוא". וכתבו בתוד"ה כיון דכייף ופשיט אורחיה הוא: "בירושלמי יש דישן לא מחייב אלא כשהשכיב עצמו אצל הכלים, אבל אם ישן והביאו כלים אצלו ושכרן פטור, דהם גרמו לו. וכן אם היה ישן והלך חבירו לישן אצלו והזיקו זה את זה הראשון פטור והאחרון חייב". בלשון התוס' שלפנינו בשם הירושלמי מבואר שהראשון פטור משום "דהם גרמו לו", כלומר דהשני שבא אצלו או שהביא כלים אצלו, הוא הגורם להזיק, ובלא"ה היה הראשון חייב, אף שהוא אונס. וכן נראה להדיא מלשון הירושלמי (סוף פ"ב) שלפנינו: "... זה שבא לישן אצלו הוא המועד".

ולפ"ז צ"ע בדברי תוס' כ"ז, ב' ד"ה ושמאל, וז"ל: ואע"ג דלעיל מרבינן אונס כרצון באדם המזיק ... אונס גמור לא רבי רחמנא, דהא בירושלמי פטר אותו שישן ראשון אם הזיק לשני הבא אצלו לישן". ודבר תימא הוא, מה ראייה הביא מן הירושלמי דאדם המזיק פטור באונס גמור, הא הירושלמי לא פטר את הראשון אלא משום שהשני הוא הגורם להזיק.

ואכן ה"ה פ"א דחובל ומזיק הט"ז, על מש"כ הרמב"ם "היו שניהם ברשות או שניהם שלא ברשות והזיקו זה בזה שניהם פטורין", כ' וז"ל: וממה שאמר הוזקו זה וזה פטורין דקדקו שאונסין גמורין פטור בהם אף בניזיקין כמו שכתבתי למעלה, עכ"ל. הרי דאע"ג דלעיל שם הי"א כ' הרמב"ם כדברי הירושלמי, וה"ה העתיק לשונו של הירושלמי, לא דקדק ה"ה משם דבאונס גמור פטור, אלא מהך דהט"ז. וכן בהלכה י"ב כ' ה"ה: "באונס גמור כתבו המפרשים שהוא פטור, וכן יתבאר לפנינו (הט"ז) בכבא דהמזיק את חבירו". ולא הזכיר כלל בדבריו את הירושלמי בהלכה הקודמת. ובודאי דס"ל לה"ה שאין להביא ראייה מן הירושלמי. משום דמה שפטר הראשון הוא משום "שהשני הוא המועד", וכמו שמפורש בירושלמי וברמב"ם שם הי"א. ודברי תוס' צ"ע.

Programme du jeudi

קובץ אור ישאל (מונסי) - חלק לא - עמ' קנג

בירור בדין נתקל אי הוי פושע

לפשיעה יותר, כדאמרינן בהשואל (שם צ"ד ע"ב) דגניבה קרובה לאונס ואבידה קרובה לפשיעה, נראה דאדם המזיק חייב, דאי אפשר לומר שלא יתחייב אלא בפשיעה. לשיטת התוס' עולה, שאלכא דרבי יהודה שסובר נתקל לאו פושע הוא, נחשב נתקל בעצמו לאונס כעין גניבה, ומשום כך פטור אף באדם המזיק.

ג) אבל הרמב"ן בב"מ פ"ב ע"ב סובר, שאדם המזיק חייב אפילו באונס גמור, וכתב דאין לפטור אלא או כשהניזק ג"כ פשע (כמו בהניח כלים אצל ישן), או באומנין, שאינם נחשבים מזיק כלל (דהוי מזיק ברשות, כמו יתומים שטכחו פרה כסבורים של אביהם היא — כן מפרש הקהלות יעקב בב"ק סי' בכונתו), או כשנתקל בו השני, דחשיב בור ולא אדם המזיק (כמו בשני קדרים — בב"ק ל"א ע"א).

הרב אברהם צבי הכהן

מ"צ ור"מ בעיה"ק בני ברק.
בעמח"ס 'ויצב אברהם'

א) איתא בגמ' ב"ק כ"ט ע"א, דנחלקו רבי מאיר ורבי יהודה אם נתקל פושע, כשנתקל ונפל כדו מידו והזיק בשעת נפילה, דרבי יהודה פוטר, דס"ל נתקל לאו פושע הוא, ורבי מאיר מחייב, דס"ל נתקל פושע הוא. ולעיל שם כ"ז ע"ב מפרש עולא בטעמא דדינא דמתניתין, המניח את הכד ובה אחר ונתקל בה ושברה פטור, דנחשב אונס, כיון שאין דרכם של בני אדם להתבונן בדרכים.

ופירשו התוס' שם ד"ה ושמואל, דאפילו אליבא דרבי מאיר דנתקל פושע, היינו דוקא כגון שנתקל בעצמו ולא נתקל בשום דבר, אבל כשנתקל מחמת מכשול ולא איביע ליה לעיוני, אנוס הוא לכו"ע, מכח סברא זו דאין דרכם של בני אדם להתבונן בדרכים.

ב) עוד פירשו התוס' שם, דאף דאדם המזיק חייב באונס, באונס גמור פטור. וביארו, שאדם המזיק פטור באונס שהוא כעין גניבה, והוכיחו דין זה מהא דבב"מ פ"ב ע"ב, דפועל המעביר חבית ממקום למקום ושברה, רבי יהודה אומר שומר חינוס ישבע נושא שכר ישלם — והשתא מדמחייב נושא שכר ופוטר שומר חינוס, ולא מחייב מטעם אדם המזיק, שמע מינה דבאונס כעין גניבה אדם המזיק פטור, ומדמה רבי יהודה נתקל לגניבה. אבל באונס שהוא כעין אבידה, שהיא קרובה

Liste des 116 Souguiot étudiées sur Matmidim

Souguiot sur les H'aguim				
Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. 45. Ner Ich oubeto 111 - 113. Le Chamach	Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim 85. Zakhor et Méh'iyat Amalek	Pesssah 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes 86. 87. 88. Vente du Hamets	Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte 89. 90. Un enfant qui devient adulte au milieu de la Sfira Ben Hametsarim 100. 3ème Beit Hamikdash	Roch Hachana 35. Les trois Livres 101 - 103. Tkiot Choffar Soukot 36. Mitstaer 104 - 106. Ma'amid
Souguiot de Brah'ot				
1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot	10. Les Brah'ot de consommation 11. Brah'a Chééina Tsrih'a 12. Ikar Vétafel 13. Méein Chaloch 14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguefen	18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisnin (1) 25. Pat Kisnin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33 -34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin	42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'
Souguiot générales				
37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour	51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera	53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o 54. Mitsvot lav lihanot nitanou	55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama 57. Zerizim makdimim lemitsvot	71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva 89. 90. Les actions de l'enfant
CHABBAT – Melekhet Mah'chevet		Chabbat – Les Derabanan		
59. 60. 61. Mit'assek 62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven 65. à 68. Psik Récheh	75 à 79. Grama 80. Chinouy 69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah	91 à 95. Réhitsa BéChabbat VéYom Tov 107 – 110. Nerot Shabbat		
Hachkafa- pensée juive	Even Haezer	Yorei Dé'ah	H'ochen Michpat	
81 à 84. Tsaar Baalei Haim	96 à 99. Yih'oud	73. 74. Maaser sur les gains	114 – 116. Adam Hamazik Béoness	